

Sygn. akt *IC 149/15*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSO Halina Plasota</i>
Protokolant:	protokolant sądowy Katarzyna Maciaszczyk

po rozpoznaniu w dniu 28 września 2015 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa (...) *Spółdzielni Mieszkaniowej w K.*

przeciwko *Skarbowi Państwa - Ministrowi Skarbu Państwa, Skarbowi Państwa - Ministrowi Infrastruktury i Rozwoju*

o zapłatę

I. Powództwo oddała.

II. Zasądza od powoda (...) *Spółdzielni Mieszkaniowej w K.* na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7200 (siedem tysięcy dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt *IC 149/15*

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10 lutego 2015 roku (...) *Spółdzielnia Mieszkaniowa w K.* wniosła o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Skarbu kwoty 287.605.547,04 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 31 grudnia 2009 roku tytułem odszkodowania za wydanie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją – art.12 ust.1 i art. 17 (14) ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 125 z 2007r., poz. 873), którego niezgodność z art.64 ust.2 i 3 w związku z art.21 ust.2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej orzekł Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie sygn. akt P 16/08, z odsetkami ustawowymi od dnia 31 grudnia 2009 roku. Nadto pełnomocnik powódki wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego do spraw rachunkowości w spółdzielniach mieszkaniowych, dopuszczenie pozostałych dowodów wskazanych w uzasadnieniu pozwu i zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k.2-3).

W uzasadnieniu pozwu pełnomocnik powódki podniósł, że działa ona w oparciu o przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze oraz ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych. Z uwagi na zmiany w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych wprowadzone ustawą z dnia 14 czerwca 2007 roku o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 873) zmieniona została m.in. treść art.12 ust.1 i art.17 (14) powyższej ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (k. 3).

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2008 roku Trybunał Konstytucyjny w sprawie sygn.akt P 16/08 stwierdził niezgodność art.12 ust.1 w zakresie, w jakim zobowiązuje spółdzielnię do zawarcia umowy przeniesienia własności lokalu po

dokonaniu przez członka spółdzielni wyłącznie spłat, o których mowa w pkt 1-3 tego przepisu, z art.64 ust.2 i 3 w zw. z art. 21 ust.2 Konstytucji RP. Podobnie, w powyższym wyroku stwierdzono niezgodność art.17 (14) ust.1 ustawy w zakresie, w jakim zobowiązuje spółdzielnię do zawarcia umowy przeniesienia własności lokalu po dokonaniu przez członka spółdzielni lub osobę niebędącą członkiem spółdzielni wyłącznie spłat, o których mowa w pkt 1-2 tego przepisu, z art.64 ust.2 i 3 w zw. z art. 21 ust.2 Konstytucji RP (k. 4).

W związku z dokonanymi zmianami w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych podmioty te zostały pozbawione prawa własności lokali, w związku z czym naruszone zostały prawa własności zagwarantowane im konstytucyjnie. Okoliczność powyższa w ocenie pełnomocnika powódki wskazuje jednoznacznie na szkodę jakiej doznała powódka. Powyższa zmiana przepisów spowodowała, że powódka doznała uszczerbienia majątku poprzez obwarowany sankcją karną obowiązek wyzbycia się substancji mieszkaniowej bez ekwiwalentnego wynagrodzenia. Na szkodę składają się zatem szkoda rzeczywista w kwocie 228.053.437,24 złotych (wynikająca z wyodrębnienia lokali tj. przekształcenia w okresie od 31 lipca 2007 roku do dnia 30 grudnia 2008 roku oraz w okresie od dnia 31 grudnia 2008 roku do dnia 30 grudnia 2009 roku spółdzielczych lokatorskich praw do lokali w prawa odrębnej własności – wyksięgowano 4.920 lokali mieszkalnych z ewidencji środków trwałych i przez to nastąpiło zmniejszenie funduszu zasobów mieszkaniowych) oraz utracone korzyści 59.552.109,80 złotych (różnica pomiędzy kwotą wkładu budowlanego wyksięgowaną z ewidencji środków trwałych a kwotą wkładu budowlanego pozostającą według powódki do uzupełnienia, pomniejszoną o kwotę wpłaconą przez osoby wyodrębniające przedmiotowe lokale) (k. 5-19).

W odpowiedzi na pozew z dnia 24 marca 2015 roku pozwany zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o ustalenie na zasadzie art. 67 § 2 k.p.c. Ministra Infrastruktury i Rozwoju w miejsce Ministra Skarbu Państwa jako jednostki organizacyjnej reprezentującej pozwanego, oddalenie wniosków dowodowych strony powodowej, oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa w wysokości podwójnej stawki minimalnej wynikającej z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (k.500-501).

Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa zakwestionowała istnienie podstawy prawnej odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa, fakt poniesienia szkody przez powódkę w rozumieniu art.361 k.c. oraz wysokość szkody wskazaną przez powódkę (k.501).

W pierwszej kolejności pełnomocnik pozwanego podniósł, że wskazany przez pełnomocnika powódki Minister Skarbu Państwa nie jest właściwy do reprezentowania Skarbu Państwa w niniejszej sprawie, jako że działania, z których powódka wywodzi swe roszczenie nie mieszczą się w zakresie kompetencji Ministra Skarbu Państwa (k. 501-503). Co do zasadności powództwa Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa podniosła, że nie każdy wyrok Trybunału Konstytucyjnego stwierdzający niekonstytucyjność aktu normatywnego może stanowić podstawę roszczeń odszkodowawczych. Wprost z przepisów Konstytucji wynika, że nie zawsze stwierdzenie niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją pociąga za sobą odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa. Zgodnie z art. 190 ust.3 Konstytucji RP ustawodawca wyposażył Trybunał Konstytucyjny w kompetencję odroczenia wejścia w życie orzeczenia. W konsekwencji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego działają tylko na przyszłość, a do czasu ich wejścia w życie zakwestionowane w wyroku normy prawne są stosowane tak jakby były zgodne z Konstytucją, wobec czego roszczenie odszkodowawcze w okresie odroczenia wejścia w życie wyroku Trybunału powódce nie przysługuje (k. 504).

W ocenie Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa po stronie powodowej nie powstała szkoda. Strona pozwana podniosła, że fakt pozostawiania lokali objętych spółdzielczym prawem do lokalu we własności spółdzielni miał znaczenie czysto księgowo, nie umożliwiał obrotu tymi lokalami ani ekonomicznej eksploatacji lokali, czy uzyskania jakichkolwiek korzyści majątkowych przez spółdzielnię. Zatem też i utrata prawa do określonych lokali na skutek ich przekształceń nie prowadziła do realnego uszczerbku, gdyż taki musiałby mieć odniesienie w realnych przychodach czy możliwości uzyskania korzyści majątkowej z lokalu na podstawie przepisów prawa regulujących spółdzielczość mieszkaniową (k.512).

Niezależnie od powyższego strona pozwana podniosła, że wyliczenie ewentualnej szkody winno wynikać z wykazania wysokości spłat przewidzianych w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych w brzmieniu obowiązującym do dnia 30.07.2007 roku, a w szczególności w art.12 tej ustawy, który określał obowiązek i zasady dokonania przez członka spółdzielni mieszkaniowej spłat określonych zobowiązań związanych z lokalem oraz wpłaty różnicy pomiędzy wartością rynkową lokali a zwaloryzowaną wartością wkładu mieszkaniowego albo jego części zmniejszonej o 50% wartości pomocy uzyskanej przez spółdzielnię zwaloryzowanej proporcjonalnie do aktualnej wartości rynkowej lokalu (k.514).

Pismem procesowym z dnia 30 kwietnia 2015 roku strona powodowa podtrzymała swoje powództwo w całości (k.523-527).

Na rozprawie w dniu 29 czerwca 2015 r. Sąd ustalił jako *stationes fisci* Skarbu Państwa obok Ministra Skarbu Państwa także Ministra Infrastruktury i Rozwoju (k.534).

Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa i Ministra Infrastruktury i Rozwoju zastępowany przez Prokuratorę Generalną Skarbu Państwa podtrzymał swoje stanowisko zawarte w powołanej wyżej odpowiedzi na pozew kwestionując w dalszym ciągu istnienie podstawy odpowiedzialności, fakt poniesienia przez powódkę szkody w rozumieniu art. 361 k.c. i wysokości szkody (pismo przygotowawcze k. 544 -551 akt) .

Na rozprawie w dniu 28 września 2015 r. strony popierały dotychczasowe stanowiska w sprawie (protokół k. 553)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka jest spółdzielnią mieszkaniową działającą na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze (tekst jednolity Dz. U. z 2013r., poz. 1443 ze zm.) oraz ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (j. t. Dz. U. z 2013r., poz.1222 ze zm.) oraz statutu (dowód: statut powódki – k. 26-49, wyciąg z KRS powódki – k. 24-25).

Ustawą z dnia 14 czerwca 2007 roku o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2007, nr 125, poz.873) ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych została znowelizowana. W wyniku nowelizacji zmieniona została treść art.12 ust.1 i art.17 (14) ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Zgodnie z nowym brzmieniem art.12 ust.1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, na pisemne żądanie członka, któremu przysługiwało spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, spółdzielnia zobowiązana była zawrzeć z tym członkiem umowę przeniesienia własności lokalu po dokonaniu przez niego:

- 1) spłaty przypadającej na jego lokal części kosztów budowy będących zobowiązaniami spółdzielni, o których mowa w art.10 ust.1 pkt 1, w tym w szczególności odpowiedniej części zadłużenia kredytowego wraz z odsetkami z zastrzeżeniem pkt 2;
- 2) spłaty nominalnej kwoty umorzenia kredytu lub dotacji w części przypadającej na jego lokal, o ile spółdzielnia skorzystała z pomocy podlegającej odprowadzeniu do budżetu państwa uzyskanej ze środków publicznych lub z innych środków;
- 3) spłaty zadłużenia z tytułu opłat, o których mowa w art.4 ust.1.

Stosownie zaś do art.17(14) ust.1 ustawy na pisemne żądanie członka lub osoby niebędącej członkiem spółdzielni, którym przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, spółdzielnia mieszkaniowa jest obowiązana zawrzeć umowę przeniesienia własności lokalu po dokonaniu:

- 1) spłaty przypadających na ten lokal części zobowiązań spółdzielni związanych z budową, o których mowa w art. 17(3) , w tym w szczególności odpowiedniej części zadłużenia kredytowego spółdzielni wraz z odsetkami;

- 2) spłaty przypadającego na ten lokal uzupełnienia wkładu budowlanego z tytułu modernizacji budynku, w rozumieniu art.6(1) ust.5;
- 3) spłaty przypadających na ten lokal zobowiązań spółdzielni z tytułu kredytów i pożyczek zaciągniętych na sfinansowanie kosztów remontów nieruchomości, w której znajduje się lokal;
- 4) spłaty zadłużenia z tytułu opłat, o których mowa w art.4 ust.1 i 1(1).

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2008 roku Trybunał Konstytucyjny w sprawie sygn. akt P 16/08 stwierdził niezgodność art.12 ust.1 w zakresie, w jakim zobowiązuje spółdzielnię do zawarcia umowy przeniesienia własności lokalu po dokonaniu przez członka spółdzielni wyłącznie spłat, o których mowa w pkt 1-3 tego przepisu, z art.64 ust.2 i 3 w zw. z art. 21 ust.2 Konstytucji RP, a także niezgodność art.17 (14) ust.1 ustawy w zakresie, w jakim zobowiązuje spółdzielnię do zawarcia umowy przeniesienia własności lokalu po dokonaniu przez członka spółdzielni lub osobę niebędącą członkiem spółdzielni wyłącznie spłat, o których mowa w pkt 1-2 tego przepisu, z art.64 ust.2 i 3 w zw. z art. 21 ust.2 Konstytucji RP.

Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny dokonując stwierdzenia niezgodności wyżej wskazanych przepisów z Konstytucją, dokonał odroczenia utraty mocy niekonstytucyjnych norm w trybie art. 190 ust.3 Konstytucji RP i uznał, że przepisy te utracą moc obowiązującą z upływem 12 miesięcy od dnia ogłoszenia w Dzienniku Ustaw tj. z dniem 31 grudnia 2009 roku. Do tego czasu przepisy wprowadzone ustawą z dnia 14 czerwca 2007 roku o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw miały być stosowane w dotychczasowej formie, o ile wcześniej nie zostaną uchylone przez ustawodawcę.

W okresie od 31 lipca 2007r. do 30 grudnia 2008r. powodowa Spółdzielnia wyodrębniła 4.920 lokali mieszkalnych - wskutek czego wyksięgowano powyższe lokale z ewidencji środków trwałych na kwotę łącznie: a/ wkład budowlany: 188.470.831,88 zł, wartość udziału w prawie do gruntu 4.018.964,78 zł (dowód: wykaz - załącznik nr 1 k. 50 – 119).

W okresie od 31 grudnia 2008r. do 30 grudnia 2009r. powodowa Spółdzielnia wyodrębniła 945 lokali mieszkalnych - wskutek czego wyksięgowano powyższe lokale z ewidencji środków trwałych na kwotę łącznie: a/ wkład budowlany: 35.138.575,96 zł, wartość udziału w prawie do gruntu 744.772,51 zł (dowód: wykaz - załącznik nr 2 k. 120 -134).

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie zebranego wyżej materiału . Dokumenty tego typu jak: wykazy spółdzielczych lokatorskich mieszkań wyodrębnionych, czy też opinia wraz z raportem badania sprawozdania finansowego powódki, mają charakter dokumentów prywatnych w świetle przepisu art. 245 k.p.c., natomiast statut (...) Spółdzielni oraz wyciąg z KRS mają walor dokumentu urzędowego – art. 244 k.p.c. Prawdziwość powyższych dokumentów nie była kwestionowana przez strony, bowiem clou sprawy to kwestia merytorycznej oceny zdarzeń prawnych i ich skutków (k. 24-49).

Postanowieniem z dnia 28 września 2015 roku na rozprawie Sąd oddalił wniosek pełnomocnika powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości w spółdzielniach mieszkaniowych (k.553) uznając, że opinia taka jest zbyteczna w sytuacji braku podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego, o czym szerzej w rozważeniach prawnych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powodowa Spółdzielnia swoje roszczenie odszkodowawcze wywodzi z przepisu art. 417 k.c. w zw. z art. 417¹ § 1 k.c. Z powołanych wyżej przepisów wynika, że Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za tzw. bezprawie legislacyjne w sytuacji, gdy zachodzi: bezprawność działania będącego źródłem szkody, istnieje szkoda, nastąpiło stwierdzenie we właściwym postępowaniu niezgodności wydania aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą, a nadto istnieje związek przyczynowy pomiędzy szkodą, a wydaniem aktu normatywnego, którego niezgodność z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą stwierdzono

we właściwym postępowaniu. Warunkiem sine qua non jest jednak, aby powyższe przesłanki odpowiedzialności zostały spełnione łącznie.

Nie ulega wątpliwości, w świetle ustalonego stanu faktycznego, że wyrokiem z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie sygn. akt P 16/08 Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność art.12 ust.1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych w zakresie, w jakim zobowiązuje spółdzielnię do zawarcia umowy przeniesienia własności lokalu po dokonaniu przez członka spółdzielni wyłącznie spłat, o których mowa w pkt 1-3 tego przepisu, z art.64 ust.2 i 3 w zw. z art. 21 ust.2 Konstytucji RP. Podobnie, w powyższym wyroku stwierdzono niezgodność art.17 (14) ust.1 ustawy w zakresie, w jakim zobowiązuje spółdzielnię do zawarcia umowy przeniesienia własności lokalu po dokonaniu przez członka spółdzielni lub osobę niebędącą członkiem spółdzielni wyłącznie spłat, o których mowa w pkt 1-2 tego przepisu, z art.64 ust.2 i 3 w zw. z art. 21 ust.2 Konstytucji RP. Ale jednocześnie Trybunał Konstytucyjny stwierdzając w wyroku z dnia 17 grudnia 2008 r., w sprawie P 16/08, niezgodność z Konstytucją powołanych wyżej przepisów ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych jednocześnie postanowił, że zakwestionowane przepisy utracą moc obowiązującą z upływem 12 miesięcy od dnia ogłoszenia w Dzienniku Ustaw. I w tym momencie ujawnia się problem z ustaleniem, czy prejudykat wymagany w art. 417¹ § 1 k.c. sprowadza się do stwierdzenia wadliwości ocenianego przepisu, czy też stwierdzeniu temu musi towarzyszyć utrata przez ów przepis mocy obowiązującej na podstawie wyroku TK. Rozstrzygnięcie tego zagadnienia jest o tyle istotne, że pozwala na udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy organy władzy publicznej ponoszą odpowiedzialność za bezprawie legislacyjne (normatywne), gdy Trybunał, korzystając z kompetencji z art. 190 ust. 3 zd. 1 *in fine* Konstytucji, odroczył utratę mocy obowiązującej wadliwego aktu normatywnego. Co do zasady wyrok Trybunału Konstytucyjnego stwierdzający niezgodność przepisu aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą jest skuteczny *ex tunc*, tj. od dnia wejścia w życie zakwestionowanego przepisu, chyba że co innego wynika z jego sentencji (np. wyrok SN z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 315/07, LEX nr 371449; wyrok SN z dnia 19 czerwca 2008 r., V CSK 31/08, OSNC-ZD 2009/A/16; wyrok SN z dnia 20 maja 2009 r., I CSK 379/08, OSNC 2009/12/172). Jakie w tej sytuacji ma znaczenie dla przyjęcia bezprawności działania organów Skarbu Państwa fakt odroczenia przez Trybunał konstytucyjny utraty mocy wadliwych przepisów ustawowych? W doktrynie i w orzecznictwie do niedawna przeważał pogląd, iż przepis ustawy uznany przez Trybunał za niezgodny z Konstytucją nie powinien być stosowany tak do stanów faktycznych, które miały miejsce po ogłoszeniu wyroku, jak i do tych stanów faktycznych, które powstały co prawda jeszcze przed ogłoszeniem wyroku, ale stanowiły przedmiot rozstrzygnięcia przez sądy po ogłoszeniu orzeczenia Trybunału (zob. K. Gonera, E. Łętowska, Odroczenie utraty mocy, s. 6 i nast.; wyr. SN z 23.1.2007 r., III PK 96/06, OSNCP 2008, Nr 5-6, poz. 61; wyr. SN z 5.6.2007 r., I PK 6/07, OSNCP 2008, Nr 15-16, poz. 213). Z tezą powyższą należy się zgodzić, ale nie w sytuacji, gdy termin utraty mocy wadliwych przepisów ustawowych został ściśle określony przez Trybunał Konstytucyjny. Uprawnienia Trybunału Konstytucyjnego do odroczenia utraty mocy wadliwych przepisów wynikają, jak już wcześniej zaznaczono, z art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej. Przyjęcie więc w okresie odroczenia, o którym mowa wyżej, iż wadliwe przepisy nie obowiązują, oznaczałoby w istocie przekreślenie sensu tego odroczenia i stawiałoby pod znakiem zapytania sens obowiązywania art. 190 ust. 3 Konstytucji RP (por. Z. Banaszczyk, glosa do wyr. SA w Warszawie z 24.2.2012 r., I ACA 759/11, Rocznik orzecznictwa i piśmiennictwa z zakresu prawa spółdzielczego za lata 2011-2012, s. 221 i nast.). Uprawnienie Trybunału Konstytucyjnego do określenia terminu utraty mocy obowiązującej przez akt normatywny uznany za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą wynika wprost z przepisów Konstytucji (art. 190 ust. 3) i musi być wzięte pod uwagę przy ocenie, czy zachodzą podstawy do przypisania Skarbowi Państwa odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 417¹ § 1 k.c. w zw. z art. 417 § 1 k.c. Wynika to przede wszystkim z faktu, że w okresie odroczenia utraty mocy obowiązującej przez przepisy, które utraciły domniemanie konstytucyjności, są one stosowane jako obowiązujące prawo i stanowią legalną podstawę opartych na nich działań (np. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 października 2004 r., SK 1/04, OTK-A 2004/9/96; z dnia 27 kwietnia 2005 r., P 1/05, OTK-A 2005/4/42; z dnia 1 lipca 2008 r., K 23/07, OTK-A 2008/6/100). Zgodzić się trzeba z tezą wyrażoną w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2014 r. w sprawie IV CSK 738/13 iż „Uznanie, że samo stwierdzenie niekonstytucyjności aktu normatywnego jest wystarczające do przypisania Skarbowi Państwa odpowiedzialności za bezprawie legislacyjne, a odroczenie wejścia w życie orzeczenia Trybunału nie ma żadnego znaczenia, musiałoby prowadzić do dysfunkcjonalności w działalności

organów państwa”. Reasumując powyższe trzeba przyjąć zdaniem Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, iż przepis art. 12 ust. 1 w zakresie punktu 1-3 i art. 17¹⁴ ust. 1 w zakresie punktów 1-2 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w brzmieniu obowiązującym od dnia 31 lipca 2007 r. do dnia 29 grudnia 2009 r., jakkolwiek uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, to był w powyższym czasie obowiązującym prawem i stanowił legalną podstawę przekształceń własnościowych. Wniosek powyższy znajduje zresztą wprost potwierdzenie w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 grudnia 2008 r., w sprawie P 16/08, w którym Trybunał Konstytucyjny stwierdził: „Odroczenie terminu utraty mocy obowiązującej przepisów uznanych za niekonstytucyjne oznacza, że do momentu wskazanego w sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego przepisy te obowiązują, o ile wcześniej nie zostaną uchylone przez ustawodawcę. Ich obowiązywanie jest równoznaczne z koniecznością ich przestrzegania i stosowania przez wszystkich ich adresatów.” Wskazując na konsekwencje powyższego stanu Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że toczące się w oparciu o zakwestionowane przepisy postępowania zmierzające do zawarcia przez osobę uprawnioną ze spółdzielnią umowy przeniesienia własności lokalu winny być kontynuowane.

Czy w takiej sytuacji prawnej i faktycznej można mówić o bezprawności działania (jako podstawowej przesłanki odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa w świetle przepisów art. 417 k. c. w zw. z art. 417¹ § 1 k.c) w stosowaniu niekonstytucyjnych powołanych wyżej przepisów ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych skutkujących odpowiedzialnością Skarbu Państwa? Zdaniem Sądu Okręgowego nie. Jeżeli Trybunał Konstytucyjny, biorąc pod uwagę chronioną Konstytucją wartość, korzysta z przyznanego mu w Konstytucji uprawnienia i decyduje się na utrzymanie w mocy przepisu sprzecznego z ustawą, umową międzynarodową lub Konstytucją, to tak długo, jak on obowiązuje, żadnemu zachowaniu, do którego przepis się odnosi, nie można przypisać bezprawności – to działanie jest bowiem zgodne z prawem (tak m. in. w powołanym już wyżej w wyroku SN z dnia 26 września 2014r. w sprawie sygn. akt IV CSK 738/13, w uzasadnieniu postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19.11.2014 roku sygn. akt Ts 245/13 czy też wcześniejszym postanowieniu z dnia 15.10.2014 roku sygn. akt SK 60/13). Już na marginesie należy dodać, że już dużo wcześniej w orzecznictwie Sądu Najwyższego ujawniło się stanowisko, iż Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez wydanie przepisu sprzecznego z Konstytucją w sytuacji odroczenia mocy obowiązującej danego aktu normatywnego, np. w uchwale SN z dnia 7.12.2007 r. w sprawie III CZP 125/07. Skoro nie można Skarbowi Państwa przypisać działania w warunkach bezprawności, to nie można przyjąć odpowiedzialności odszkodowawczej z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie wadliwego normatywnego aktu ustawowego i już w tej sytuacji powództwo wytoczone przez (...) Spółdzielnię Mieszkaniową w K. należało oddalić, bowiem jak już wcześniej zaznaczono, odpowiedzialność odszkodowawcza w tym przypadku wiąże się ze spełnieniem kumulatywnym 3 przesłanek: bezprawność, szkoda (jej wysokość) i adekwatny związek między szkodą a bezprawnością.

Dlatego też, tylko na marginesie Sąd dodaje, że rację ma także strona pozwana wysuwając zastrzeżenia co do powstania szkody w rozumieniu art. 361 k.c. i jej wysokości. Rzeczywiście, pełnię praw właścicielskich do lokalu lokatorskiego spółdzielnia uzyskuje z chwilą wygaśnięcia lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego. Wiąże się to z obowiązkiem zwrotu wkładu lokatorskiego. Oczywiście jest, że dany lokal po wygaśnięciu lokatorskiego prawa i opróżnieniu tegoż lokalu zostaje zbyty po ogłoszeniu w prasie i dokonaniu wyboru z grona chętnych tej osoby, która nie ma zaspokojonych potrzeb mieszkaniowych i ma najdłuższy staż oczekiwania na „swój” lokal. Oczywiście jest także, że dana osoba ma obowiązek wpłacić wartość rynkową tego lokalu, a ta wartość jest ściśle określona wymogami statutu tej Spółdzielni. Reasumując, należy przyjąć, że z chwilą wygaśnięcia lokatorskiego prawa do lokalu, Spółdzielnia uzyskuje władztwo nad lokalem, ale musi pomniejszyć swoje aktywa związane z równowartością tego lokalu poprzez wypłatę uprawnionej osobie (z reguły spadkobiercy byłego członka z prawem lokatorskim do lokalu) kwoty stanowiącej równowartość tegoż prawa lokatorskiego. Dopiero z tą chwilą, jak już wcześniej zaznaczono, była możliwość obrotu lokalem związanym z lokatorskim prawem i mimo wpisu w aktywach wartość tego lokalu poprzez swoje ograniczenia w rozporządzaniu tym lokalem nie była wartością rynkową. Wątpliwości także budzi, zdaniem Sądu, wysokość szkody wywodzonej przez Spółdzielnię, a przede wszystkim sposób jej wyliczenia. Zdaniem Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, przy założeniu spełnienia pozostałych przesłanek, wynikających z odpowiedzialności deliktowej, to różnica między przekształceniem lokatorskich spółdzielczych lokali przy zastosowaniu wadliwych przepisów, o których mowa

w sprawie, a wartością tegoż przekształcenia w świetle obowiązujących przepisów przed wejściem w życie ustawy z dnia 14.06.2007 r.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w punkcie 1 wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z ogólną zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy wyrażoną w art. 98 k.p.c., w zw. z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 8 lipca 2005 roku o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. z 2013 roku Nr 1150) mając na uwadze treść art. 99 k.p.c. i zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa koszty zastępstwa procesowego w kwocie określonej w § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 roku poz. 390), to jest w kwocie 7200 zł.